

**KATHOLIEKE VLAAMSE HOGESCHOOL-
UITBREIDING (KVHU)** is de naam van een
aantal plaatselijke verenigingen die vanuit één

christelijk geïnspireerd humanisme en met een open Vlaamse overtuiging zowel de geestelijke verrijking van hun eigen leden (katholieke Vlaamse intellectuelen) nastreven, als de verbreiding van wetenschap en cultuur in ruimere kring beogen en ijveren voor de algemene verheffing van het Vlaamse volk. De oudste vereniging van die aard en nog steeds de belangrijkste is die van Antwerpen. Zij werd in 1898 gesticht door studenten-leden van het Katholiek-Vlaams studentengilde Eigen Taal, Eigen Zeden, die reeds het jaar daarvóór in een Hogeschoolafdeling binnen dit gilde wetenschappelijke onderwerpen hadden behandeld. De eerste sprekers waren studenten (Jaak Gevaerts en Arthur de Vos), doch al spoedig kregen ze steun en medewerking van afgestudeerde academici als Mr. Em. Wildiers, Dr. Fr. Nuyens en H. Sermon, lid van de Koninklijke Vlaamse Academie.

Het ontstaan moet gesitueerd worden in het kader van de Vlaamse studentenbeweging omstreeks 1890-1900. Verder was er het onmiddellijke voorbeeld van het University Extension Movement in Engeland. Aan de universiteiten van Cambridge, Oxford en Londen had men ingezien dat het nodig was de kloof te dempen tussen de universitair gevormden en de weinig ontwikkelde massa; daartoe hield men lezingen en organiseerde men cursussen. Deze hadden zulk succes, dat ze over het hele land navolging kregen. Ook in Noord-Amerika, Oostenrijk, de Scandinavische landen en Duitsland treffen we weldra gelijksoortige initiatieven aan. In België werden in dezelfde richting pogingen aangewend aan de universiteiten van Brussel, Gent (Prof. Julius Mac Leod en Hooger Onderwijs voor het Volk) en Luik.

In Vlaanderen waren het universitair onderwijs en de wetenschapsbeoefening geheel verfranst, zodat de behoefte aan verbreiding van wetenschap en cultuur bij het volk er nog sterker dan elders aanwezig was. De Vlaamse katholieke academici konden van de Franstalige Universiteit van Leuven geen cultuurverbreiding in het Nederlands verwachten. Daarom begonnen zij zelf in Antwerpen met een „Hoogeschooluitbreiding” (letterlijke vertaling van „university extension”). Toch mochten zij rekenen op de steun van Mgr. Abbeloos, rector-magnificus te Leuven, en een lange reeks hoogleraren, verenigd in een Raad van Beschermheeren.

In de beginperiode werden niet alleen lezingen gehouden in het centrum van de stad Antwerpen (de „Centrumvoordrachten”), maar ook hadden er lezingen en cursussen plaats in wijkafdelingen (Berchem, Borgerhout, Merksem, Antwerpen-St.-Wilibrordus en Antwerpen-Zurenborg); ook trad men op in werkmansbonden, „patronages” en „Vredes” van het Antwerpse. De sociale bekommernissen van de eerste KVHU-leden blijken daaruit duidelijk.

In 1908 startte de „Academie” van de KVHU, een studiekring waarin de leden vrijmoedig actuele vraagstukken konden bespreken, nadat er reeds sinds 1901 studievergaderingen hadden plaatsgevonden.

Nu nog steeds richt KVHU-Antwerpen zich met haar zgn. Centrumvoordrachten en Academie hoofdzakelijk tot het grote publiek: de vergaderingen zijn tegenwoordig voor eenieder toegankelijk. Vaak is thans de klassieke lezing verruimd tot een

debat of forumgesprek tussen enkele specialisten, waarbij de toebehoorders de gelegenheid krijgen hun eigen zienswijze te laten horen.

Reeds vroeg werden belangrijke cursussen georganiseerd; daaruit ontstonden in 1907 de Sociale School en in 1908 de Sinte-Berlindisschool voor ziekenverpleegsters. In 1920 startte de Katholieke Vlaamse Volkshogeschool (KVVH), nog steeds nauw met KVHU verbonden: door middel van avondcursussen werd onderwijs op hoog niveau gegeven.

Andere activiteiten van de KVHU-Antwerpen omvatten: een damesvereniging, een leergang voor kunstvorming en kennis van de streek, excursies, godsdienstige voordrachten, een Tribune van de wetenschap en een reeks Tijdsignalen.

Van het begin af verschenen de voor de KVHU gehouden lezingen in druk als de Verhandelingen van de KVHU. Thans heten deze de Campusreeks. In 1970 verscheen het 511^e nummer. Ze bevatten allerlei studies van culturele en wetenschappelijke aard in gepopulariseerde vorm en zijn niet meer noodzakelijk de weergave van vroegere lezingen. In de reeks vindt men ook geschriften, bekroond met de door de KVHU gestichte Prof. Jul. Persynprijs (1938) en de Sinte-Berlindisprijs (1946).

Als voorzitters van de KVHU-Antwerpen fungeerden: Dr. Henri Deckx, Dr. Jaak Gevaerts, Mr. Arthur de Vos, Dr. Louis Janssens, Dr. Jos. Lamproye, Apoth. A.J. Hendrix, Lic. K. Gommers, Dr. Fr. Nuyens, Dr. Arthur van Huffelen, Jos. Junes, Ir. Aug. Mennes, Dr. Jan Lebeer, Dr. Jozef Uytterhoeven, Dr. Jozef Rombouts, Mr. Leo Scheere, Dr. Remi Sterkens, Ir. Aloïs H. Vandemoortele, Ir. Karel Pillaert, Dr. Victor Leemans, Dr. Luc Debaene, Ir. Fernand Eelen, Lic. Karel Vertommen, Mr. Raymond Derine en Dr. Herman de Backer.

Na het grote succes van de KVHU-Antwerpen begon men al gauw in andere steden met een gelijksoortige activiteit. In 1908 werd de Algemeene Katholieke Vlaamsche Hoogeschooluitbreiding gesticht, om de activiteiten van een toenemend aantal groepen te coördineren en het ontstaan van nieuwe KVHU-verenigingen te bevorderen (b.v. Brussel 1911). Medestichter en eerste voorzitter was Dr. Leo van Puyvelde. In 1913 had er te Gent, ter gelegenheid van de wereldtentoonstelling, met grote bijval en ruime deelname een Congres voor Hoogeschooluitbreiding plaats. Toen waren er 20 verenigingen bij de Algemeene KVHU aangesloten, in 1930 waren het er 37. In 1971 blijven de volgende bij de Algemene KVHU behorende verenigingen actief: Antwerpen, Brussel, Genk (St.-Albertusgenootschap), Melle-Gent (Kultuur en Leven), Sint-Truiden, Turnhout (Hoger Leven). Zij organiseren geregeld lezingen en cursussen op academisch niveau.

De doelstelling van de Algemene KVHU is als volgt omschreven: „De Algemene Katholieke Vlaamse Hogeschooluitbreiding wil het volksovoedend en cultuurverheffend werk der katholieke Vlaamse verenigingen van academici bundelen voor een meer efficiënte werking van elk dezer verenigingen. Zij wil geestelijke vitaliteit, objectiviteit en openheid propageren, als grondslag van een christelijke humanisme” (Tijdingen van de K.V.H.U., jg. 38, nr. 2 (1961).

Als contactblad verschijnt thans zesmaal per jaar K.V.H.U.-Tijdingen, de voortzetting van een vroeger afzonderlijk voor de KVHU-Antwerpen uitgegeven mededelingenblad (1970-'71 = jaargang zevenenveertig).

LITERATUUR: 40 Jaar K.V. Hoogeschooluitbreiding Antwerpen 1898-1937 (1937); - 50 Jaar Katholieke Vlaamse Hogeschooluitbreiding 1898-1947 (1947); - W. Soons, *Vijftig jaar Verhandelingen der K.V.H.U.*, (K.V.H.U. Verhandeling 454-455) (1957); - *Katholieke Vlaamse Hogeschooluitbreiding*, in *Wetenschappelijke Tijdingen*, jg. 20, nr. 6 (1960, kol. 261-264); - de door K.V.H.U. uitgegeven *Tijdingen* bevatten heel wat historische gegevens. Ze verschenen onder de volgende titels: van 1905 af: *Tijdingen van de Algemeene Katholieke Vlaamsche Hoogeschooluitbreiding*; in 1928-1929: *Leiding voor de Kringen van Davidsfonds en Kath. Vlaamsche Hoogeschooluitbreiding*; van 1936 tot 1939: *Leiding K.V.H.U.*; van 1945 tot 1956: *Tijdingen van de Katholieke Vlaamse Hogeschooluitbreiding van Antwerpen*; van 1956 tot 1962: *Tijdingen van de Katholieke Vlaamse Hogeschooluitbreiding*; sinds 1962: *K.V.H.U.-Tijdingen*; - de K.V.H.U.-Antwerpen geeft bovendien elk jaar een *Algemeen Programma* in boekvorm uit, met een overzicht van de activiteiten en een lijst van de leden; - *75 jaar Katholieke Vlaamse Hogeschooluitbreiding Antwerpen 1898-1973* (1973).

LUC DEBAENE